

Столярчук О. В.,
асистент кафедри іноземних мов
Макіївського економіко-гуманітарного інституту

ТЕЛЕСКОПІЯ У МОЛОДІЖНОМУ СЛЕНЗІ АНГЛІЙСЬКОЇ, НІМЕЦЬКОЇ, УКРАЇНСЬКОЇ ТА РОСІЙСЬКОЇ МОВ

Анотація. В статті розглядається поняття молодіжного сленгу та явище телескопії у англійській філології та в русистиці. На основі існуючих класифікацій розроблено детальну класифікацію для аналізу телескопічних утворень у англійському, німецькому, українському та російському молодіжних сленгах.

Ключові слова: молодіжний сленг, телескопія, телескопічні утворення.

Вивчення молодіжного сленгу набуває зростаючої актуальності в умовах міжнародних контактів, що розширюються, допомагає краще представити особливості і своєрідність національної картини світу, які відображаються на мові. **Актуальність** роботи визначається необхідністю з'ясування вивчення молодіжних сленгів англійської, німецької, української та російської мов зважаючи на процеси глобалізації, що дозволить виявити загальнономовні тенденції, які відбуваються у суспільстві та мові.

Загальнотеоретичну та методологічну базу статті складають роботи мовознавців, що вивчають словотворчі процеси у досліджуваних мовах (Т.М. Беляєвої, Г.В. Маракушиної, М.Ю. Гетманської, Т.І. Жаркової, А.Ф. Журавльова, В. Хлебнікової, В. Набокова, О.А. Земської, О.М. Лашкевича та В.В. Єлісєєвої).

Молодіжний сленг розглядали багато вітчизняних та зарубіжних дослідників сленгу, таких як Ерік Патрідж, Генрі Луї Менкен, Гельмут Генне, Герман Еманн, Майкл Фрейденк, В.В. Хомяков, Леся Ставицька, Т.М. Кондратюк, Т.М. Беляєва, І.Р. Гальперін та інші. Хоча різні аспекти молодіжної мови були проаналізовані багатьма вченими, постійне оновлення лексики молоді робить дослідження сленгу необхідним.

Метою цієї роботи є встановлення та опис спільних і диференційних рис телескопії як одного з способів утворення молодіжних сленгів англійської, німецької, української та російської мов. Досягнення поставленої мети передбачає вирішення таких **завдань**: розглянути визначення поняття «телескопії» у англійській, німецькій, українській та російській мовах; описати прийоми та особливості телескопії як одного з способів деривації слів у мовах, що аналізуються; розробити спільну класифікацію типів телескопії для вивчення англійського, німецького, українського та російського молодіжного сленгів; виділити характерні риси телескопічного способу побудови нових сленгів у молодіжних сленгах досліджуваних мов.

Об'єктом дослідження є сленгові слова та вирази у мовах, що порівнюються. Предмет дослідження – телескопія як один з способів словотвору сленгових одиниць в англійській, німецькій, українській та російській мовах.

Матеріалом дослідження послуговували сленгові лексичні одиниці, відібрані методом суцільної вибірки з

друкованих видань та онлайн-словників англійського, німецького, українського та російського молодіжного сленгу, які постійно оновлюються носіями мов. Кількість досліджуваних одиниць становить по 57 прикладів з англійської, 4 з німецького, 66 з українського та 56 з російського молодіжного сленгів.

Молодіжний сленг – різновид соціолекту, що підтверджує залежність тематичного розподілу сленгу від соціального середовища окремої країни та спільна граматична основа з відповідною національною мовою [10, 329].

Сучасна молодь активно використовує молодіжний сленг задля того, щоб висунути свого роду протест проти навколишньої дійсності та привернути увагу співбесідника. Здійсненню поставлених цілей сприяє такий спосіб утворення сленгів як телескопія.

Контамінація або телескопія – явище дуже поширене в англійській мові, і до того ж воно має багато досить широких трактовок [2, 59]. В англійській мові контаміновані лексичні одиниці проникли в кодифікований варіант мови. У той час як при аналізі словникового складу німецької мови подібні слова зовсім або майже не зустрічаються у літературній кодифікованій мові [7, 14].

В російській, а також українській мовах телескопія практично не використовується, крім поодиноких прикладів [7, 14]. Саме тому, єдиного розуміння контамінації в русистиці немає [9, 164].

Активні процеси глобалізації, зближення культур, тобто зміни в науково-технічній, економічній і політичній сферах життя суспільства, на початку нового століття цілком закономірно і послідовно знаходять відображення в лексичній системі сучасної російської мови. У результаті впливу екстралінгвістичних чинників у ній позначилася тенденція до компресії та активному використанню експресивно-оцінних мовних засобів, до числа яких відносяться телескопічні елементи, які, в свою чергу, є одним з найбільш ефективних способів вираження стилістичної конотації в словотворенні [3, 1].

У русистиці більш розповсюджений термін «контамінація». Контамінація – «сплав двох слів або частин слів» (більш вдалим терміном було б «скоріння» (термін В. Хлебнікова) або ж слово «гібрид», яким іменує це явище В. Набоков [9, 164]).

На сучасному етапі дослідження цього способу словотвору в англійській філології більш розповсюдженим став термін «телескопія» (англ. *blending*). Тому більш доцільним є пристати до терміну, який є найбільш вживаним у останніх дослідженнях, – телескопія.

За думкою деяких лінгвістів, телескопія (контамінація, стягнення) об'єднує складання основ і скорочення [6, 39]. Слова-стяги утворені шляхом з'єднання частин морфем у складну, хоча іноді й уподібнену одноморфемній, лексич-

ну одиницю. В наявності схожість і з складанням основ, тому що сполучаються елементи двох слів, і з скороченням, так як обидві основи, виявляються скороченими до декількох букв. Отриманий таким способом бленд відповідає двом вимогам до номінацій, утворених за допомогою як складання основ, так і скорочення: 1) цілюфо-формленість (умова при формуванні складного слова), та 2) компактність мовних засобів (основна характеристика скороченого слова) [6, 40].

Але більшість дослідників розглядають телескопію як самостійний спосіб словотвору [1, 182].

Телескопічне утворення – це новий спосіб словотвору у німецькій мові, при якому частина одного слова зливається, щоб утворити єдине слово з частиною іншого слова або з цілим словом. Молодим людям дуже подобається утворені таким способом слова, бо їх не зустрінеш ні в одному словнику, але їх походження можна дізнатися по наявності двох вихідних слів [4, 1].

Згідно з В.З. Санніковим, А.Ф. Журавльов виділяє два структурних типу контамінації [9, 164]:

1) «аглотинація» сегментів двох слів може бути здійснено за двома формулами:

а) $A(=ab) + B(=cd) \rightarrow C(=ac)$;

б) $A(=ab) + B(=cd) \rightarrow C(=ad)$;

2) міжсловне накладення відбувається, коли обидва слова зберігаються повністю, але «найжджають один на одного», та будується також за двома формулами:

а) $A(=ab) + B(=bc) \rightarrow C(=abc)$;

б) $A(=ab) + B(=cd) \rightarrow C(=ac(d)b)$.

Широке розуміння контамінації включає усі типи та прийоми побудови слів-стягів, які зближують дві обставини:

1) формально в новоутворенні представлені, хоча б однією літерою (точніше, фонемою), обидва вихідних слова;

2) у значенні новоутворення складним чином переплітаються значення обох вихідних слів [9, 164].

Фонотактичні умови злиття слів і семантика лексичних одиниць роблять можливим створення слів-злитків [6, 48] або блендів згідно з англійською термінологією [5, 39].

В англійській мові виділяють 4 типи телескопічних новоутворень, які за моделями утворення співвідносяться з тими, що виділяють у русистиці, або доповнюють існуючу класифікацію. Завдяки проаналізованим молодіжним сленгізмам англійської, німецької, української та російської мов було визначено наступні типи телескопії:

1. Найбільш частотний тип телескопії у англійській мові – поєднання двох усічених основ з накладенням фонем або груп фонем на стику [6, 48] за формулою $A(=abc) + B(=dbe) \rightarrow C(=abe)$. У молодіжному слензі вивчаємих мов до цього типу належать такі слова:

англ.: *absotively* ‘дуже позитивно’ = *abso(lutely)* ‘абсолютно, виключно’ + (*positively* ‘позитивно’ [13];

укр.: *алконавт* ‘п’яниця’ = *алко(голік)* + (*косм)онавт* [12].

2. З’єднання початкового фрагмента одного вихідного слова з кінцевим фрагментом другого без міжсловного накладення [6, 48]. Цей тип можна представити формулою $A(=ab) + B(=cd) \rightarrow C(=ad)$:

англ.: *annoyware* ‘програмне забезпечення, яке дратує’ = *annoy(ing)* ‘дратуючий’ + (*soft)ware* ‘програмне забезпечення’; *babelicious* = *bab(y)* ‘дитина, крихітка’ + (*d*)

elicious ‘смачний, чудовий’ ‘приваблива жінка’ [13];

рос.: *балтаголик* = *балт(ун)* + (*алк)оголик* ‘бовтун’; *борзометр* = *борз(ий)* + (*терм)ометр* – прилад, що вимірює ступінь нахабства [11];

укр.: *траходром* ‘ліжко’ = *трах(атись)* + (*аер)одром* [12].

3. З’єднання повної основи вихідного слова з усіченою основою іншого слова з накладенням фонем або без нього [6, 49]. Такий тип у молодіжному слензі вивчаємих мов можна представити трьома формулами:

а) вихідне слово, основа якого зберігається – це перше слово:

– $A(=ab) + B(=bcd) \rightarrow C(=abc)$, де накладення фонем обов’язкове:

англ.: *lametarded* ‘відсталий’ = *lame* ‘покалічений’ + (*r)etarded* ‘відсталий’ [13];

нім.: *affenteuerlich* ‘дуже допитливий’ = *Affe* ‘мавпа’ + (*ab)enteuerlich* ‘допитливий’ [8];

укр.: *алкашист* ‘п’яниця’ = *алкаш* + (*ф)ашист*; *дебільник* ‘мобільний телефон’ = *дебіл* + (*моб)ільник* [12];

рос.: *очкозавр* ‘трус’ = *очко* (від *очковать* ‘злякатись чогось’) + (*дин)озавр*; *очконавт* ‘боягуз’ = *очко* + (*косм)онавт* [11];

$A(=ab) + B(=cd) \rightarrow C(=abd)$ без накладення фонем:

англ.: *Jewfro* – зневажливо до єврея = *Jew* ‘єврей’ + (*a)fro* ‘афро’; *joygasm* ‘велика радість’ = *joy* ‘радість’ + (*or)gasm* ‘оргазм’ [13];

укр.: *сексодром* ‘ліжко’ = *секс* + (*аер)одром* [12];

б) вихідним словом, яке зберігається у телескопічному новоутворенні, є друге слово, яке формується згідно з формулою $A(=acb) + B(=cd) \rightarrow C(=acd)$:

англ.: *mathemagician* = *mathema(tician)* ‘математик’ + *magician* ‘маг’ ‘людина, яка дуже добре розуміється на математиці’; *automagically* = *automa(tically)* ‘автоматично’ + *magically* ‘магічно’ ‘має на увазі, що у спостерігача немає ніякого розуміння механізму дії, настільки, що це здається йому майже чарівним’ [13];

укр.: *лошмен* ‘дурна людина’ = *лош(ара)* ‘дурень, йолоп’ + *мен* ‘чоловік’ [12].

4. Поєднання двох повних основ з міжсловним накладенням (гаплогія) [6, 49] утворюється за формулою $A(=ab) + B(=bc) \rightarrow C(=abc)$:

англ.: *boughetto* ‘бути високого класу, але не зазнаватися’ = *bough* ‘гілка’ + *ghetto* ‘гетто’ [13];

нім.: *alleinsam* ‘самотній’ = *allein* ‘один’ + *einsam* ‘самотній’ [8].

5. Зустрічаються приклади поєднання початкових фрагментів похідних слів, які у англійській мові не виділяються у окрему групу, а у русистиці представлені формулою $A(=ab) + B(=cd) \rightarrow C(=ac)$:

укр.: *старпер* ‘старий, набридливий чоловік’ = *стар(ий)* + *пер(дун)* [12];

рос.: *битковоз* = *битком* + *возить* ‘переповнена маршрутка’ [11];

6. Молодіжний сленг посприяв розвитку нового для англійської мови типу утворення блендів, який представлений формулою $A(=ab) + B(=cd) \rightarrow C(=ac(d)b)$:

англ.: *abso-bloody-lutely* ‘абсолютно’, ‘зовсім’ = *absolutely* ‘зовсім’ + *bloody* пейоративне слово, *abso-fucking-lutely* або *abso-fuckin’-lutely* ‘точно’ = *absolutely* ‘зовсім’ + *fucking* пейоративне слово [13];

рос.: *сблинь* 'відійди' = *сгинь* + *блин* [11].

Результати дослідження процесів телескопії у молодіжних сленгізмах в англійській, німецькій, українській та російській мовах можна відобразити у наступній таблиці (див. табл. 1).

Згідно зі здобутими результатами (див. табл. 1), можна зробити такі **висновки**:

1. Телескопія більш розповсюджений спосіб словотвору у англійському (57 сленгових одиниць), українському (66) та російському (56) молодіжному слензі. У німець-

Таблиця 1

Типи телескопії в слензі англійської, німецької, української та російської мов

№	Типи телескопії	Англ.		Нім.		Укр.		Рос.	
		кільк.	%	кільк.	%	кільк.	%	кільк.	%
1.	1 тип	10	18	–	–	5	8	–	–
2.	2 тип	11	19	2	50	28	42	23	41
3.	3 тип	23	40	–	–	28	42	28	50
4.	4 тип	5	9	2	50	–	–	–	–
5.	5 тип	–	–	–	–	5	8	4	7
6.	6 тип	8	14	–	–	–	–	1	2
7.	Разом	57	100	4	100	66	100	56	100

кому молодіжному слензі зустрічаються лише поодинокі приклади блендів (4 сленгові одиниці) (див. табл. 1).

2. В цілому можна стверджувати, що утворення нових слів шляхом телескопії у англійському молодіжному слензі є активним словотворчим процесом, бо з'явилась навіть нова для англійської мови формула утворення слів-стягів (6 тип – 14%) (див. табл. 1).

3. Певна незвичність подібних лексичних утворень, що додає їм деяку експресивність, робить телескопію досить поширеним способом словотвору. Ця ознака слів-злитків робить їх дуже популярними в молодіжній мові, де вони призначені для привернення уваги слухача. Тому все більше слів-злитків з'являються в англійському молодіжному слензі. Крім того, контамінація стає також продуктивною й в українському та російському молодіжному сленгах, незважаючи на те, що це не є сталим способом словотвору у відповідних національних літературних мовах.

До **перспектив** дослідження належить вивчення зміни лексичного складу молодіжного сленгу різноструктурних мов у діахронічному та синхронічному зрізі та інші.

Література:

1. Астафурова Т.Н. Телескопия: новый способ словообразования? Т.Н. Астафурова, О.Н. Сухорукова // Вестник Волгоградского государственного университета. – 2006. – Серия 2: Языкознание, № 5. – С. 182–185.
2. Беляева Т. М. Лингвистические единицы разных уровней в языке и речи: сборник научных трудов. / Т. М. Беляева, А. В. Юрин. – М. : Кубанский гос. университет, 1988. – 151 с.
3. Гетманская М.Ю. Семантико-стилистические особенности. Телескопизмов в современном русском языке [Электронный ресурс] / М.Ю. Гетманская. – Режим доступа : http://www.pglu.ru/lib/publications/University_Reading/2008/VII/uch_2008_VII_00023.pdf
4. Жаркова Т. И. Сленг современной немецкой молодежи как средство развития коммуникативной компетенции студентов [Электронный ресурс] / Т. И. Жаркова. – Режим доступа : <http://festival.1september.ru/articles/500187/>
5. Елисеева В.В. Лексикология английского языка / В.В. Елисеева. – СПб : СПбГУ, 2003. – 46 с.
6. Лашкевич О.М. Тенденции словообразования в современном

английском языке / О.М. Лашкевич // Вестник Удмуртского Университета. – 2007. – Вып. 5. – С. 45-52.

7. Маракушина Г. В. Роль компрессии в лексической номинации : на материале английского, немецкого и русского языков : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.20 «Сравнительно-историческое, типологическое и сопоставительное языкознание» / Г.В. Маракушина. – Москва, 2008. – 19 с.
8. Михайлова Н. Молодежный язык Германии [Электронный ресурс] / Н. Михайлова, Д. Кипнис, А. Кипнис. – Режим доступа : http://imwerden.de/pdf/deutsche_jugendsprache.pdf
9. Санников В.З. Русский язык в зеркале языковой игры. / В.З. Санников. – М. : Языки славянской культуры, 1999. – 544 с.
10. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: Підручник / О.О. Селіванова – Полтава : Довкілля-К, 2008. – 712 с.
11. Словарь молодёжного сленга [Электронный ресурс] – Режим доступа : <http://teenslang.su/content/&slang=all>
12. Ставицька Л. Український жаргон. Словник / Л. Ставицька. – К. : Критика, 2005. – 494 с.
13. The Online Slang Dictionary (American and English slang) [Электронный ресурс] / [Walter Rader] – Режим доступа : <http://onlineslangdictionary.com/>

Столярчук О. В. Телескопия в молодежном сленге английского, немецкого, украинского и русского языков

Аннотация. В статье рассматривается понятие молодежного сленга и явление телескопии в англистике и русистике. На основе существующих классификаций разработана детальная классификация для анализа телескопических образований в английском, немецком, украинском и русском молодежном сленгах.

Ключевые слова: молодежный сленг, телескопия, телескопические образования.

Stoliarchuk O. Blending in Youth English, German, Ukrainian and Russian Slangs

Summary. The article discusses the concept of youth slang and phenomenon of blending in English and Russian studies. On the basis of the existing classifications, a detailed one has been developed for analyzing blend words in English, German, Ukrainian and Russian youth slang.

Key words: youth slang, blending, blend words.